

***Asigurările de viață,
complement esențial
al beneficiilor sociale
oferite de către stat***

Raport de analiză UNSAR

SUMAR

	<i>Pagina</i>
Introducere	3
Evoluția asigurărilor de viață în ultimii 5 ani	5
Rata de penetrare în PIB a asigurărilor de viață	7
Deficitul de protecție în România	8
Impactul dezvoltării asigurărilor de viață asupra economiei	10
Ce fac alte țări pentru stimularea pieței asigurărilor de viață	12
Propunerea UNSAR: o acțiune concertată	12

INTRODUCERE

Creșterea veniturilor după încetarea vieții active prin intermediul economisirii private este esențială pentru rezolvarea problemelor legate de îmbătrânirea populației. Pentru o protecție socială minimă și pentru a asigura sustenabilitatea sistemului asigurărilor sociale, economisirea trebuie însă combinată cu măsuri de îmbunătățire a protecției familiilor împotriva producerii unor evenimente neprevăzute înainte de pensionare precum decesul, accidente, îmbolnăviri sau incapacitate de muncă.

Măsurile de protecție sunt importante și necesare, în special pentru persoanele care susțin veniturile unei familii. Producerea unor evenimente neprevăzute poate diminua substanțial venitul unei familii, sub nivelul necesar unui trai decent și crește dependența unor segmente ale populației de ajutorul societății. Asigurările de viață reprezintă un **complement esențial al beneficiilor sociale oferite de către stat**. O industrie puternică a asigurărilor de viață ar permite statului să se concentreze asupra unei **protecții sociale de bază**, stimulând populația să achiziționeze protecția suplimentară de care are nevoie. Pe lângă asigurarea protecției financiare a familiilor împotriva riscurilor, asigurările de viață dezvoltă un comportament de economisire continuă și reprezintă o modalitate de completare a venitului pentru pensionare.

În contextul evoluțiilor demografice prognozate pentru următoarele decenii, **stimularea comportamentului privat de protecție și economisire pe termen lung devine principala opțiune pentru sustenabilitatea sistemului asigurărilor sociale**. În România, o țară care are deja una dintre cele mai ridicate rate ale contribuțiilor la asigurări sociale din Europa și unul dintre cele mai îngrijorătoare scenarii de evoluție demografică, problema sustenabilității este una dintre cele mai critice.

Prin componentele de economisire și investiție, asigurările de viață reduc cererea pentru active sub formă lichidă sau bunuri durabile, canalizând economiile către investiții în active mai productive. Spre deosebire de bănci, ale căror instrumente de economisire/investire au, de regulă, maturități pe termen scurt sau mediu, instituțiile de asigurare **pot oferi o sursă ideală de finanțare pentru guvern și sectorul privat pe termen lung**. În țările OECD,

companiile de asigurări sunt **cei mai mari investitori instituționali**.

În ultimii ani, în ciuda unor rate ridicate de creștere economică, rata de penetrare a asigurărilor de viață în Produsul Intern Brut a rămas relativ staționară. Spre deosebire de țările cu PIB similar pe cap de locuitor, a căror medie globală a ratei de penetrare a asigurărilor de viață în PIB este de 1%, România are una dintre cele mai scăzute rate din regiune, de numai 0,33% din PIB. Dintre țările din regiune, doar România, Lituania și Letonia înregistrează nivele de creștere ale pieței asigurărilor de viață mult inferioare gradului lor de dezvoltare, în timp ce în restul statelor ratele de penetrare în PIB sunt superioare celor prognozate.

Cel mai important efect al acestei rate scăzute de penetrare în PIB este **deficitul semnificativ de protecție al populației** în fața unor riscuri importante. Deficitul de protecție exprimă diferența între resursele financiare necesare și cele disponibile la un moment dat într-o familie pentru a menține standardul de viață al acesteia în cazul decesului persoanei cu venitul cel mai mare din familie. În esență, deficitul de protecție se traduce în lipsuri financiare sau sărăcie pentru supraviețuitori - soți dependenți, părinți cu copii. Potrivit estimărilor UNSAR, deficitul de protecție se ridică, în România, la 98 de miliarde de euro în 2008. Acest deficit este doar slab compensat de beneficiile și serviciile sociale modeste acordate de stat. O parte din consecințele financiare ale decesului, accidentelor, îmbolnăvirilor sau incapacității de muncă pot fi însă acoperite prin intermediul protecției oferite de asigurările de viață. Dezvoltarea comportamentului voluntar de protecție este esențială pentru a diminua vulnerabilitatea populației în cazul producerii unor astfel de evenimente.

În practica internațională, comportamentul voluntar de protecție este stimulat prin introducerea unor beneficii fiscale pentru contribuțiile direcționate către asigurările de viață. Aceste beneficii reprezintă, de fapt, deductibilități parțiale sau totale ale primelor de asigurare. Majoritatea țărilor OECD, o bună parte din țările membre ale Uniunii Europene, precum și majoritatea țărilor din regiune au adoptat astfel de măsuri care sunt privite ca **investiții importante și necesare pentru dezvoltarea și sustenabilitatea economiei**.

Pentru a preveni adâncirea decalajelor de dezvoltare a sectorului asigurărilor de viață, **UN SAR propune Guvernului acordarea de deductibilitate fiscală pentru primele subscrise la asigurările de viață, cu o maturitate mai mare de zece ani, în limita de 400 de euro pentru angajat și angajator.** Răscumpărarea contractelor înainte de scadență ar putea fi imposibilă retroactiv, astfel încât statul român să acorde beneficii doar celor care folosesc aceste produse în scopul stabilit la începutul contractului. Conform estimărilor companiilor de asigurare, deductibilitatea ar conduce, într-un interval de 5 ani, la o dublare a gradului de penetrare în PIB al asigurărilor de viață de la 0,33% în 2009, până la 0,65% în 2015. O astfel de măsură ar putea reduce parțial deficitul de dezvoltare a segmentului asigurărilor de viață din România. În absența acestui stimulent fiscal, creșterea prognozată a penetrării în

PIB ar fi mult mai redusă, de numai 16%, în același interval de cinci ani, până la 0,35%.

La rândul lor, companiile de asigurări de viață - membri UNSAR - au agreat un plan de acțiune care se concentrează pe două direcții principale:

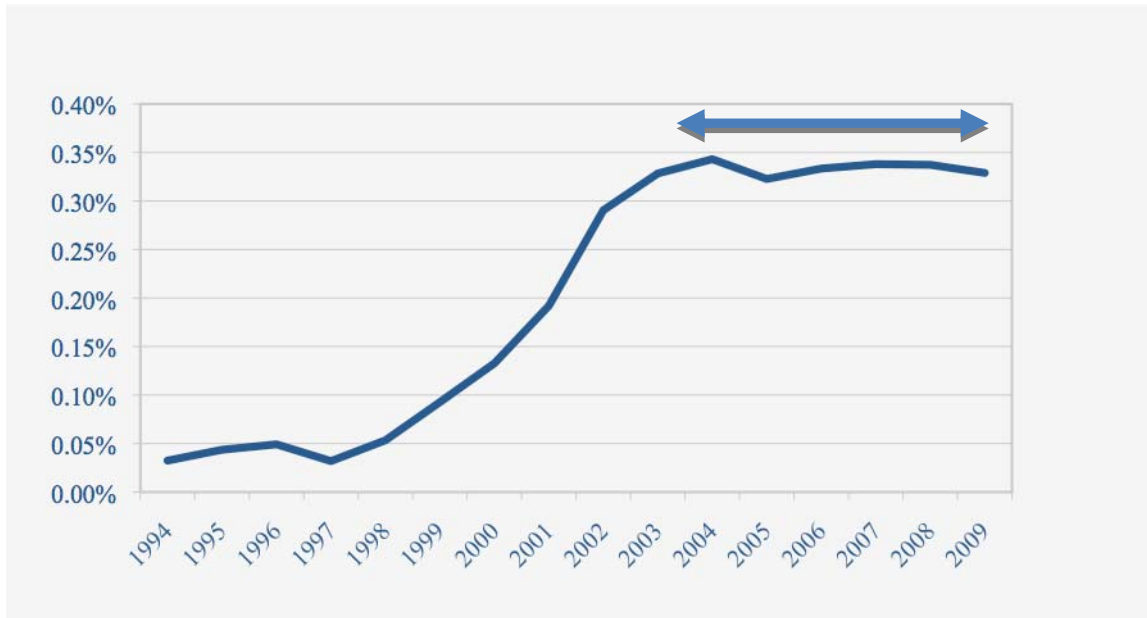
- educarea populației în direcția conștientizării nevoii de protecție și a înțelegerii produselor oferite de industria de asigurări de viață;
- creșterea transparenței produselor de asigurare, precum și promovarea unui proces de vânzare bazat pe nevoile clienților.

Acordarea de facilități fiscale sectorului asigurărilor de viață reprezintă o investiție care va avea pe termen mediu și lung un efect pozitiv asupra dezvoltării economiei și bunăstării naționale.

EVOLUȚIA ASIGURĂRILOR DE VIAȚĂ ÎN ULTIMII 5 ANI

În ultimii 5 ani, în ciuda unor rate ridicate de creștere economică, rata de penetrare a asigurărilor de viață a rămas relativ staționară. (Figura 1).

Figura 1. Evoluția penetrării asigurărilor de viață în România, 1994 – 2009

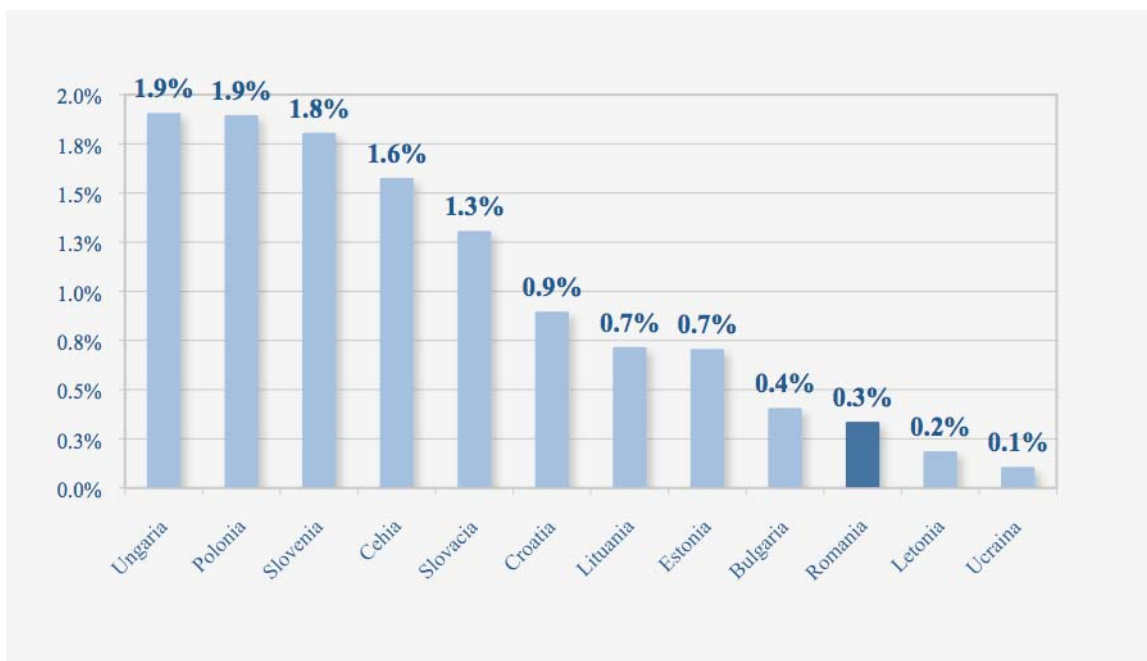

Sursa: Banca Mondială (2009)

România continuă să aibă una dintre cele mai scăzute rate de penetrare a asigurărilor de viață din regiune (Figura 2) și **mult sub media țărilor din aceeași grupă de venit** (Figura 4).

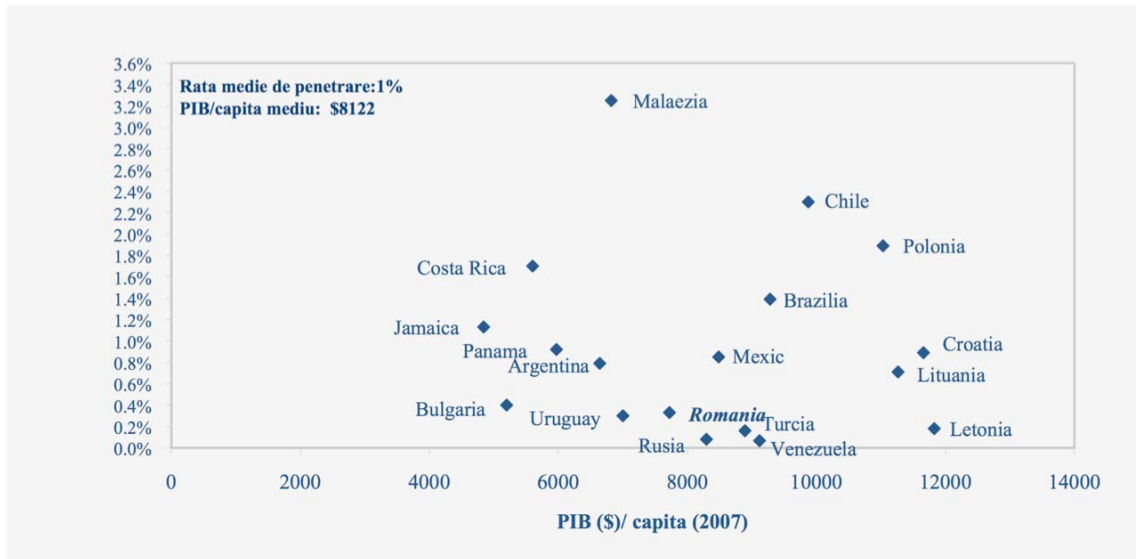
Țările din regiune incluse în comparație sunt: Republica Cehă, Polonia, Ungaria, Slovacia, Slovenia, Croația, Bulgaria, Lituania, Letonia, Ucraina.

Figura 2. Rata de penetrare a asigurărilor de viață în țările din regiune

Sursa: Insurance World Report, Swiss Re, 2009

Figura 3. Rata de penetrare a asigurărilor de viață vs. PIB/capita în țările cu venit mediu spre ridicat în 2007

Țările incluse în comparație sunt cele din grupa Upper Middle Income, conform clasificării Băncii Mondiale, pentru care există date cu privire la rata de penetrare a asigurărilor de viață în 2007: Argentina, Brazilia, Chile, Mexico, Panama, Venezuela, Uruguay, Bulgaria, Belarus, Croația, Polonia, Rusia, Lituania, Letonia, Turcia, Malaezia, Costa Rica, Jamaica.

Sursa: Banca Mondială, 2009

RATA DE PENETRARE ÎN PIB A ASIGURĂRILOR DE VIAȚĂ ESTE NECORELATĂ CU NIVELUL DE DEZVOLTARE AL ROMÂNIEI

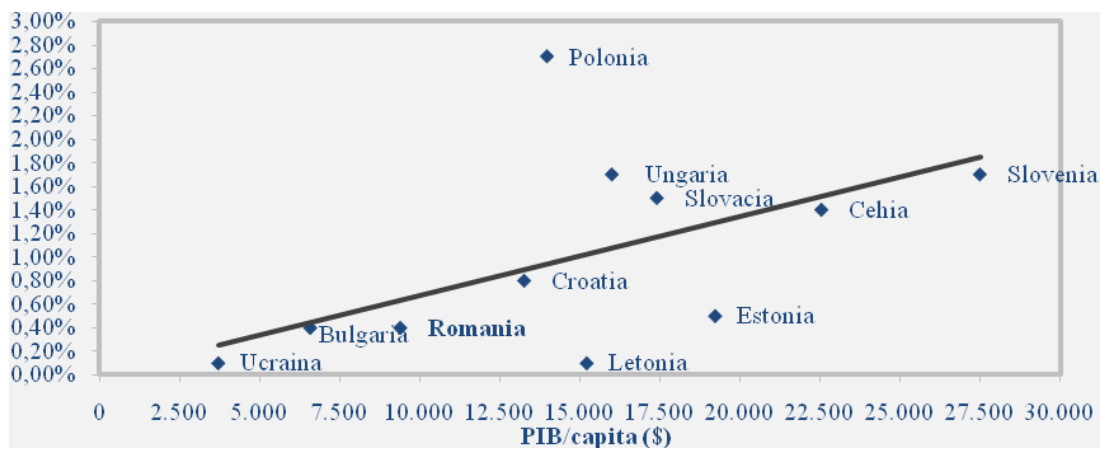
Rata de penetrare în PIB a asigurărilor de viață în România nu este doar foarte scăzută, ci și inferioară celei corespunzătoare nivelului de dezvoltare economică a țării. (Figura 4).

Figura 4 ilustrează poziționarea țărilor din Europa Centrală și de Est din punct de vedere al ratei de penetrare a asigurărilor de viață și al nivelului lor de dezvoltare, măsurat în PIB pe cap de locuitor.

Țările aflate pe linie înregistrează nivele de penetrare adecvate nivelului lor de dezvoltare, măsurat în PIB pe cap de locuitor (Bulgaria, Croația, Slovenia). Țările aflate deasupra liniei au un nivel al penetrării în PIB a asigurărilor de viață superior celui de dezvoltare. Polonia, Ungaria, Cehia,

Slovacia se află în această categorie. Țările aflate sub linie înregistrează o dezvoltare a asigurărilor de viață inferioară celei prognozate conform nivelului PIB. În acest sens, în regiune, deficitul este cel mai important sunt cele ale Letoniei, Estoniei și României. Potrivit acestei analize, rata de penetrare a asigurărilor de viață din România ar fi trebuit să se situeze la 0,6% față de 0,37%, nivelul înregistrat în anul 2008. Dintre cele 12 țări analizate, majoritatea au un nivel de dezvoltare a asigurărilor de viață superior sau în linie cu cel prognozat. Aceste valori ridicate ale ratei de penetrare în PIB a asigurărilor de viață sunt susținute, într-o bună măsură, de strategiile de stimulare a populației prin beneficii fiscale.

Figura 4. Rata de penetrare a asigurărilor de viață și PIB/capita în Regiune în 2008

Sursa: Banca Mondială, 2009

DEFICITUL DE PROTECȚIE ÎN ROMÂNIA

Efectul gradului redus de penetrare a asigurărilor de viață în România este **existența unui important deficit de protecție al populației** în fața unor evenimente precum decesul, accidentele, îmbolnăvirea sau invaliditatea.

Astfel de evenimente au ca efect, pentru multe familii, o scădere drastică a nivelului de trai și creează dependența acestora de ajutoarele sociale modeste oferite de stat.

Deficitul de protecție exprimă diferența între resursele financiare necesare și cele disponibile la un moment dat într-o familie pentru a menține standardul de viață al acesteia în cazul decesului persoanei cu venitul cel mai mare din familie. Conform estimărilor UNSAR, deficitul de protecție a atins 98 miliarde euro în 2008 în România, în creștere față de 43 de miliarde în 2006.

Tablul 1. Deficitul de protecție al populației în 2008

Resurse necesare / Resurse disponibile		
(1) Venit net personal anual	16.332 RON	
(2) Multiplicator venit	5	
(3) Pensia anuală de urmaș (stat)	4.032 RON	
(4) Multiplicator pensie de urmaș	8	
(5) Protecția necesară*	49.404 RON	(1) x (2) - (3) x (4)
(6) Economii (depozite)	7.000 RON	
(7) Datoriile de plată (credite)	16.005 RON	
(8) Protecția necesară, netă de economii și datoriile	58.409 RON	(5) - (6) + (7)
(9) Suma asigurată - Asigurare de viață	8.300 RON	
(10) Ajutor de la stat în caz de deces	1.550 RON	
(11) Deficitul personal de protecție	48.559 RON	(8) - (9) - (10)
(12) Număr de salariați și liber întreprinzători	8.000.000	
(13) Deficitul de protecție la nivelul populației	388,47 miliarde RON/ 98 miliarde EUR	

*Protecția necesară este calculată ca: Venitul personal x Multiplicatorul de venit - Pensia de urmaș x Multiplicator pensie de urmaș

Acest deficit se reflectă într-o incidență ridicată a sărăciei în rândul categoriilor sociale afectate de evenimente catastrofale, cu precădere în cazul femeilor văduve, al copiilor și al familiilor monoparentale.

Efectele financiare ale acestor evenimente sunt doar parțial ameliorate de beneficiile și serviciile sociale pe care statul român le acordă acestor categorii. Principalele modalități de susținere sunt următoarele:

- ajutorul social (calculat ca diferență între nivelul venitului minim garantat și venitul net lunar

al familiei sau al persoanei singure. Nivelul minim garantat este de maximum 356 RON- pentru familiile formate din 5 persoane)

- ajutorul de deces (1.836 RON în 2010)
- ajutorul de înmormântare (variabil)
- alocația pentru copii (42 RON/copil în 2010)
- alocația de susținere a familiilor monoparentale (maxim 90 RON pentru o familie cu 4 sau mai mulți copii, unde venitul pe membru de familie nu depășește 184 de RON).

Una dintre problemele grave de protecție socială ale României este consecința faptului că un mare

procent din populația activă nu contribuie la sistemul public de pensii și nu deține niciun fel de asigurare a veniturilor pentru perioada de după încetarea vârstei active.

Conform raportului „Riscuri și inechități sociale în România” al Comisiei Prezidențiale Pentru Analiza Riscurilor Sociale și Demografice publicat în 2009 „una dintre problemele cu consecințe grave pe termen lung este slaba acoperire cu asigurări de pensie a populației de vârstă activă”. În prezent, mai puțin de jumătate din populația activă este asigurată pentru pensii, adică mai puțin de 5 milioane de persoane din cele 10,5 milioane, cât numără populația activă. Odată ajunși la vârsta de pensionare, toți cei care nu contribuie în prezent la

sistemul social de pensii vor crea presiuni asupra sistemului de asistență socială.

În opinia UNSAR, pentru reducerea deficitului de protecție al populației României, atât în timpul vieții active, cât și după pensionare, sunt necesare:

- O schimbare majoră de mentalitate în rândul populației în ceea ce privește protecția împotriva riscurilor;
 - Creșterea transparenței în sectorul asigurărilor, pentru a spori încrederea populației în industria de asigurări de viață;
 - Eforturi comune și susținute la nivel de industrie (autorități și asigurători) pentru educarea pieței, promovarea beneficiilor asigurărilor de viață și introducerea facilităților fiscale.
-

IMPACTUL DEZVOLTĂRII SECTORULUI ASIGURĂRILOR DE VIAȚĂ ASUPRA ECONOMIEI NAȚIONALE

Gradul redus de penetrare a asigurărilor de viață în România reprezintă un **deficit de dezvoltare**. Acesta afectează nivelul de trai al populației, economisirea, calitatea intermedierei financiare, gradul de dezvoltare al pieței financiare, managementul datoriei publice, sustenabilitatea asigurărilor sociale, etc. Acest handicap se traduce printr-o rată mai scăzută de creștere economică pe termen lung și un grad de bunăstare mai redus pentru populația României.

O industrie dezvoltată a asigurărilor de viață va avea un impact pozitiv asupra creșterii și bunăstării economice:

➤ Crește bunăstarea națională prin intermediul creșterii securității financiare

- Protejează nivelul de trai al populației acoperind o parte din deficitul de protecție și dezvoltă un comportament proactiv cu privire la risc;
- Dezvoltă un comportament de economisire continuă (un tip de economisire cvasi-obligatorie odată contractul de asigurare încheiat);
- Reprezintă o modalitate de completare a venitului pentru pensionare;
- Permite obținerea unor termeni de creditare mai favorabili pentru debitorii individuali sau firme și descrește riscul de neplată.

➤ Reduce cheltuielile cu protecția socială și crește sustenabilitatea sistemului asigurărilor sociale

Asigurările de viață reprezintă un **supliment al beneficiilor oferite de stat**. În contextul unei piețe a asigurărilor de viață bine dezvoltate, statul poate regândi mecanismul **protecției sociale prin crearea unui pachet de bază**, stimulând în felul acesta populația să achiziționeze protecția suplimentară de care are nevoie. Cheltuiala cu protecția socială s-ar putea diminua, în timp ce bunăstarea socială ar putea să crească.

Atât în țările dezvoltate, cât și în cele în curs de dezvoltare, o creștere a penetrării asigurărilor este corelată cu o cheltuială mai redusă a statului cu asigurările sociale¹.

Presiunea asupra bugetului asigurărilor se va accentua semnificativ peste tot în lume, ca urmare a creșterii speranței de viață și îmbătrânirii populației. În România, această presiune va fi exacerbată ca urmare a politicilor demografice din perioada comunistă, precum și a unor greșeli de politică socială în perioada de tranziție.

În același timp, din cauza unor nivele deja ridicate ale contribuțiilor la asigurările sociale, capacitatea guvernelor de a crește impozitele și contribuțiile obligatorii, fără a prejudicia sănătatea economiilor naționale, este din ce în ce mai limitată. În acest context, trebuie remarcat că România are deja una dintre cele mai ridicate rate ale contribuțiilor la asigurări sociale din Europa.

Există un consens din ce în ce mai larg între economiști, experți în politici sociale, guvernanți și politicieni care se referă la faptul că stimularea comportamentului privat de protejare financiară și economisire pe termen lung devine principala opțiune pentru sustenabilitatea pe termen lung a sistemului asigurărilor sociale.

➤ Stimulează creșterea economică și dezvoltarea economiei

Dezvoltarea sectorului asigurărilor de viață stimulează creșterea piețelor financiare și a economiei, în ansamblul său. Piața asigurărilor are impact asupra creșterii economice datorită celor două roluri principale pe care le îndeplinește:

- Companiile de asigurări, în general și cele de asigurări de viață, în particular stimulează acumularea de capital și alocarea mai eficientă a acestuia.
- Companiile de asigurări acumulează o cantitate mare de fonduri care apoi sunt investite, susținând astfel activitatea economică. În țările OECD, de exemplu, companiile de asigurări sunt cei mai mari investitori instituționali. În 2008, asigurătorii europeni au investit mai mult de 6,8 miliarde euro, nivel care reprezintă în jur de 50% din PIB-ul Uniunii Europene. Companiile de asigurări reprezintă un tip de intermediar financiar distinct de instituțiile bancare, întrucât primele încasate reprezintă investiții pe termen lung.

¹ Corelația empirică negativă este documentată în multe studii dintre care menționăm: Lewis, 1989; Dickinson și Khajuria, 1986; Li și coautorii, 2007.

➤ **Stimulează investirea și alocarea mai eficientă a capitalului**

Prin componentele de economisire și investiții, produsele de asigurări de viață reduc cererea pentru active sub formă lichidă (bani, bijuterii, aur) sau bunuri durabile, canalizând economiile către investiții în active mai productive. În general, dezvoltarea asigurărilor de viață și a sistemelor de pensii private poate avea un impact pozitiv asupra economisirii la nivel național, atrăgând pe piața financiară o parte din resursele anterior destinate consumului. Magnitudinea impactului variază de la țară la țară, întrucât depinde și de alternativele de investiții existente pe piață. Prin componenta de management al riscului, asigurările reduc costul capitalului și cresc astfel randamentul proiectelor de investiții.

➤ **Stimulează economisirea pe termen lung**

Instituțiile de asigurare oferă produse financiare pe termen lung care sunt o sursă ideală de finanțare pentru Guvern și sectorul privat.

➤ **Stimulează dezvoltarea piețelor financiare**

Dezvoltarea sectorului asigurărilor de viață va crește considerabil oferta de produse financiare pe termen lung care va crea o serie de efecte benefice asupra piețelor financiare:

- Consolidează stabilitatea sectorului bancar, reducând riscul asociat maturității diferite a activelor și pasivelor;

- Facilitează dezvoltarea pieței de titluri de stat pe termen lung, ceea ce permite o administrare mai eficientă a datoriei publice;
- Reduce diferențialul dintre dobânzile pe termen scurt și cele pe termen lung, generând o diminuare a capitalului pe termen lung și o scădere a riscului de refinanțare;
- Conduce la creșterea eficienței pieței financiare, susținută de o tendință similară a specializării, economiilor de scală, reducerii costurilor de tranzacție, etc.

Stimularea economisirii, îmbunătățirea intermedierei financiare, reducerea primelor de risc *se concretizează, în cele din urmă, printr-o rată mai mare de creștere economică și a venitului pe cap de locuitor.*

Efectul pozitiv al dezvoltării pieței asigurărilor în general și a asigurărilor de viață, în special asupra creșterii economice este documentat în studii recente, atât pentru țările dezvoltate, cât și pentru țările în curs de dezvoltare. Printre cele mai importante menționăm: Ward și Zurbrugg, 2000; Webb, Grace și Skipper, 2001; Kugler și Ofoghi, 2005; Arena, 2008.

CE FAC ALTE ȚĂRI PENTRU A STIMULA DEZVOLTAREA PIEȚEI ASIGURĂRILOR DE VIAȚĂ

Majoritatea membrilor OECD, precum și o bună parte din statele membre ale Uniunii Europene stimulează prin mijloace fiscale dezvoltarea pieței asigurărilor de viață. Acest lucru se concretizează prin reduceri de impozite sau deductibilitatea primelor de asigurare, în special pentru cele asociate economisirii pe termen lung.

În Europa - Belgia, Republica Cehă, Polonia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Ungaria, Islanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Portugalia, Spania, Suedia, Elveția, Turcia, Marea Britanie, Bulgaria, Lituania, Slovacia, Estonia, Letonia oferă deductibilitate fiscală asigurărilor de viață, în anumite condiții. De exemplu, statul german a optat pentru suplimentarea contribuției angajaților către produsele încadrate în categoria Riester-Rente. Această inițiativă a avut un efect semnificativ în rândul populației - în 9 ani de zile au fost încheiate aproximativ 12 milioane de contracte noi pentru asigurarea venitului familiei, în condițiile în care Germania are o populație de aproximativ 82 milioane locuitori.

În regiune, o serie de țări acordă facilități fiscale în domeniul asigurărilor de viață:

- **Bulgaria:** începând din 2002, acordă deductibilitate primelor de asigurare, în limita a 10% din venitul personal anual.

- **Cehia:** începând din 2001, acordă deductibilitate pentru primele de asigurări de viață încheiate pentru minimum 5 ani, înaintea împlinirii vârstei de 60 de ani, în limita a aproximativ 400 EUR/anual. Dacă se renunță la poliță înainte de maturitate, toate beneficiile de taxare trebuie returnate.

- **Slovacia:** din 2004, acordă deductibilitate pentru contribuțiile la asigurări de viață în limita a aproximativ 300 EUR/ anual.

- **Ungaria:** din 1995, acordă deductibilitate persoanelor cu câștiguri sub pragul de aproximativ 15.000 EUR anual. Aceste persoane pot deduce din impozitul pe venit 20% din primele de asigurare de viață plătite la polițele cu termen de cel puțin 10 ani. Măsura are ca obiectiv stimularea economisirii pentru pensie a păturilor sociale cu venituri mici și mijlocii.

- **Estonia:** acordă deductibilitate totală pentru primele plătite pentru asigurări de viață încheiate pentru minimum 10 ani.

- **Lituania:** acordă deductibilitate pentru primele plătite pentru asigurări de viață încheiate pentru minimum 10 ani. Suma dedusă poate fi în limita a 4 salarii minime pe economie.

- **Letonia:** acordă deductibilitate pentru primele plătite pentru asigurări de viață încheiate pentru minim 5 ani.

PROPUNEREA UNSAR: O ACȚIUNE CONCERTATĂ

Pentru a stimula comportamentul voluntar de protecție financiară, a impulsiona dezvoltarea pieței asigurărilor de viață din România și a reduce deficitul de dezvoltare a acesteia, UNSAR consideră că *este nevoie de o acțiune concertată a sectorului privat, a autorităților de reglementare și a Guvernului.*

Sprijinirea de către Guvern a dezvoltării sectorului prin acordarea de deductibilitate fiscală primelor subscrise pentru asigurările de viață

Pentru a stimula dezvoltarea sectorului asigurărilor de viață în România și a preveni adâncirea decalajelor sale de dezvoltare, UNSAR propune Guvernului acordarea deductibilității fiscale pentru primele subscrise la asigurările de viață.

➤ **Propunerea UNSAR: Deductibilitate totală a cheltuielilor pentru toate produsele de asigurare de viață cu o durată de minimum 10 ani în limita a 400 de euro/an pentru angajat și angajator**

UNSAR propune introducerea în legislația în vigoare, respectiv Legea nr. 571/2003 privind Codul Fiscal și în legile speciale care reglementează contribuțiile la asigurările sociale obligatorii, respectiv Legea 19/2000, Legea 95/2006 și Legea 76/2002, deductibilitatea totală a cheltuielilor reprezentând prime pentru asigurările de viață efectuate atât de angajator (în limita echivalentului în lei a 400 EUR/an), cât și de angajat (în limita echivalentului în lei a 400 EUR/an) pentru polițele de grup, precum și prime de asigurare plătite de persoanele fizice care contractează o poliță de asigurare de viață (în limita echivalentului în lei a 400 EUR/an).

Deductibilitatea se va aplica tuturor contractelor cu o durată de minimum 10 ani, iar răscumpărarea polițelor înainte de scadență va fi impozabilă retroactiv, astfel încât statul român va acorda beneficii doar celor care folosesc acest produs în scopul stabilit la încheierea contractului. Orice anulare a contractului de asigurare înainte de termen este considerată răscumpărare și va fi impozabilă retroactiv.

Grupul țintă pentru acest produs este reprezentat de persoanele care plătesc impozite către statul român - angajați sau liber profesioniști - cu vârste între 18 și 55 de ani. Deținătorul unei polițe poate continua contractul de asigurare și pe perioada în care plătește impozite către alt stat, dar nu va mai beneficia de facilități fiscale din partea statului român.

➤ **Impactul propunerii asupra gradului de penetrare în PIB a asigurărilor de viață**

În stabilirea impactului asupra dezvoltării asigurărilor de viață au fost folosite trei categorii de date: din surse publice ale Băncii Naționale a României și ale Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor; presupuneri legate de valorile precedente ale unor indicatori - anterioare anului 2008 - ca urmare a lipsei informațiilor oficiale despre aceste variabile și estimări cu privire la evoluțiile viitoare ale unor indicatori.

În modelul prezent, condițiile de implementare a facilităților fiscale presupun că deducerea operează pe ansamblul polițelor încheiate de fiecare persoană. Propunerea actuală exclude asigurările de viață atașate creditelor bancare, din considerentul obligativității acestora care nu reflectă întotdeauna caracterul voluntar de achiziție al acestor produse.

În vederea estimării impactului introducerii deductibilității, modelul a pornit de la prognoza asupra evoluției pieței de asigurări de viață în următorii 5 ani fără aplicarea beneficiului fiscal. Astfel, valoarea primelor subscrise din asigurările de viață ar atinge pragul de 2.9 miliarde lei în 2015, continuând să înregistreze un indice de penetrare scăzut în produsul intern brut, de aproximativ 0,35%.

Considerăm că segmentul corporativ va fi cel mai afectat ca evoluție, tendință care s-a manifestat încă din anul 2002, după retragerea facilităților fiscale aplicate contractelor de grup, această categorie ajungând să ocupe în prezent aproximativ 2% din primele subscrise în piață.

Opinia unanim exprimată a societăților de asigurare este că introducerea facilităților fiscale va impulsiona creșterea primelor de asigurări de viață atât pe segmentul corporativ, cât și pe segmentul persoanelor fizice. Cea mai semnificativă evoluție considerăm că va fi înregistrată de categoria asigurărilor de grup, în condițiile înregistrării în următorii cinci ani a unei rate de penetrare anuale realistă de 2% din totalul numărului de angajați, estimat a fi de 5,3 milioane.

Calculul ratei de penetrare în rândul angajaților a fost realizat prin atribuirea unui procent diferit de achiziție de către angajatori, în funcție de domeniul economic în care activează compania. De exemplu, în companiile agricole, angajatorii vor achiziționa asigurări de viață într-un procent mai redus față de companiile financiare și de asigurări, unde angajatorii vor avea un procent de achiziție mai mare. Pornind de la premiza că toți angajatorii contribuie cu limita maximă a pragului de deductibilitate, se estimează că în 2015 piața asigurărilor de viață de grup va crește cu 600% față de evoluția în lipsa facilităților fiscale.

Pe segmentul de asigurări de viață adresat persoanelor fizice, introducerea deductibilității va avea un impact direct asupra creșterii valorii primei medii de pe piață. În estimarea creșterii valorii primei medii s-a avut în vedere un scenariu realist, în care numărul persoanelor care vor încheia un contract nou de asigurare de viață având ca primă anuală pragul maxim de deductibilitate va crește gradual în următorii 5 ani, de la un procent de 10% în primul an de introducere.

Astfel, coroborând impactul introducerii facilităților fiscale asupra celor două segmente, în comparație cu evoluția pieței fără deductibilitate, în condițiile unui scenariu moderat de deductibilitate aplicată atât

persoanelor juridice, cât și celor fizice, *primele și 2015, respectiv cu aproximativ 8 miliarde de brute subscrise ar putea crește cu 250% între 2010 RON.*

Tabelul 2. Evoluția penetrării asigurărilor de viață, cu și fără deductibilitate (miliarde RON)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prime brute subscrise (fără deductibilitate)	1,7	1,8	2,0	2,2	2,6	2,9
Prime brute subscrise (cu deductibilitate)	2,0	2,4	3,1	3,8	4,6	5,3
Evoluția prognozată PIB	568	612	665	725	778	849
Evoluția penetrării prognozate fără deductibilitate - %	0.30%	0.29%	0.30%	0.31%	0.33%	0.35%
Evoluția penetrării prognozate cu deductibilitate - %	0.35%	0.39%	0.47%	0.53%	0.59%	0.63%

Sursa: Estimare UNSAR

Tabelul ilustrează evoluția prognozată a penetrării asigurărilor de viață cu și în absența deductibilității. Se poate observa că *deductibilitatea ar conduce la o dublare a penetrării asigurărilor de viață într-un interval de 5 ani de la 0,33% în 2009 până la 0,65% în 2015. În absența acestui stimulent fiscal, creșterea prognozată a penetrării ar fi mult mai redusă, de numai 16% în același interval până la 0,35%. Deductibilitatea primelor de asigurare, în*

limita sumei de 400 EUR/an ar conduce la recuperarea parțială până în 2015 a handicapului de dezvoltare a asigurărilor de viață din România.

➤ **Impactul macroeconomic al propunerii**

Din punct de vedere financiar, creșterea volumului de investiții antrenat pe piața financiară și a veniturilor statului din impozite poate compensa cheltuiala publică cu deductibilitatea.

Tabelul 3. Efectul acordării deductibilității asupra pieței financiare (milioane RON)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total investiții antrenate (fără deductibilitate)	1.124	1.215	1.337	1.503	1.722	1.980
Investiții antrenate (cu deductibilitate)	1.304	1.625	2.107	2.589	3.087	3.582
Creșterea volumului de investiții pe piața financiară	180	410	771	1.087	1.365	1.602

Sursa: Estimări UNSAR

Impactul potențial al deductibilității asupra creșterii volumului de investiții pe piața financiară este prezentat în următorul tabel:

Tabelul 4. Venituri și cheltuieli asociate deductibilității în valoare prezentă (milioane RON)

Venituri	5.224
Creșterea în impozitul asupra profitului societăților de asigurare	85
Creșterea în impozitul pe venitul agenților (comisioane)	88
Creșterea volumului de investiții pe piața financiară	3.710
<i>din care plasamente estimate în titluri de stat 55%</i>	<i>2.040</i>
Impozit pe beneficii (răscumpărari)	1.340
Cheltuieli	5.362
Deduceri oferite suportate de bugetul de stat	2.126
Deduceri oferite pentru contribuții suportate din bugetul asigurărilor sociale	3.236

Sursa: Estimări UNSAR

Volumul suplimentar de investiții generat de deductibilitate este semnificativ și ar putea ajunge la 3,7 miliarde RON în perioada 2010-2015, în valoare prezentă.

Aceste intrări de capital vor putea susține atât cheltuiala publică, prin investiția în titluri de stat și obligațiuni municipale, cât și investiția privată, stimulând dezvoltarea economiei. În prezent, peste 55% din activele societăților de asigurări sunt investite în titluri de stat și obligațiuni municipale.

Este de remarcat că veniturile obținute de stat în urma aplicării deductibilității vor compensa aproximativ 97% din cheltuiala publică, în valoare prezentă, până în 2015, iar efectul de antrenare se va accelera în timp.

Programul UNSAR pentru a reduce decalajul de dezvoltare pe piața asigurărilor

Asigurătorii de viață reprezentați în UNSAR au agreed un plan de acțiune care se concentrează pe două direcții principale:

1. Educarea populației în direcția conștientizării nevoii de protecție și a înțelegerii produselor oferite de industria de asigurări de viață.

2. Creșterea transparenței produselor de asigurare, precum și promovarea unui proces de vânzare bazat pe nevoile clienților.

UNSAR a agreed termene cu privire la implementarea acțiunilor propuse și va informa periodic publicul, presa și instituțiile relevante ale statului despre progresele realizate.

➤ Programul UNSAR de educare financiară

Programul de educare financiară al UNSAR are ca obiective:

- creșterea în rândul populației a gradului de conștientizare a riscurilor la care este expusă și a modului în care aceste riscuri pot fi reduse prin intermediul asigurărilor;
- sporirea cunoștințelor cetățenilor cu privire la produsele de asigurare astfel încât aceștia:
 - să înțeleagă și să evalueze corect tipul de produse de protecție adecvat nevoilor fiecăruia;
 - să localizeze informațiile și consilierea de care au nevoie pentru luarea deciziilor.

Publicul țintă al programului: populație, clienții existenți, liderii de opinie, specialiștii în asigurare, jurnaliști, ONG-uri, autorități publice.

➤ Componentele programului de educare financiară
Proiectul de „Educare a formatorilor de opinie” se adresează jurnaliștilor și educatorilor din instituțiile de învățământ.

Pe segmentul media, proiectul își propune să organizeze întâlniri de informare cu jurnaliști specializați în domeniul asigurărilor; seminarii și evenimente la care vor fi invitați reprezentanți ai CEA/OECD; conferințe de presă, prezentări de rapoarte/analize, etc.

În ceea ce privește educatorii, programul își propune să integreze noțiuni de bază de planificare financiară și de management al riscului în programele școlare și să implice profesorii, elevii și studenții în dezvoltarea analizei industriei de asigurări din România.

Proiectul de creștere a calității și accesibilității informației legate de asigurări

Acest subcapitol al programului UNSAR urmărește:

- crearea unui site de informare UNSAR cuprinzător și ușor de folosit;
- crearea unor buletine de informare electronice, precum și a unor broșuri și ghiduri practice de asigurări.

Proiectul de „Creștere a vizibilității asigurărilor de viață”

Proiectul își propune realizarea sau sponsorizarea unor talk show-uri TV pe teme economice, precum și realizarea unei serii de emisiuni TV de informare și educare în privința asigurărilor de viață, sponsorizarea unor articole de consiliere pe teme de asigurări în presă, etc.

➤ Programul UNSAR de creștere a transparenței pieței de asigurări

Ținta acestui program este creșterea încrederii populației în produsele de asigurare și ar putea fi atinsă cu ajutorul următoarelor instrumente:

- creșterea transparenței produselor de asigurare prin agreearea, la nivelul industriei și împreună cu autoritatea de reglementare, a unor standarde îmbunătățite cu privire la informațiile cheie ce trebuie oferite populației pentru o decizie de cumpărare informată;
- facilitarea comparabilității produselor de asigurare existente pe piață, pe categorii de produse, prin agreearea unor standarde de prezentare a informației clare și accesibile;
- agreearea și promovarea la nivelul industriei a unui set de bune practici astfel încât vânzarea produselor de asigurare să fie cât mai bine adaptată nevoilor clientului.

Referințe bibliografice

- Arena, Marco (2008) - "Does Insurance Market Activity Promote Economic Growth? A Cross-Country Study for Industrialized and Developing Countries", *The Journal of Risk and Insurance*, 75 (4), pp. 921-946
- Banca Mondială (2009) - Financial Structure Dataset, Thorsten Beck și Ed Al-Hussainy
- Comisia Prezidențială Pentru Analiza Riscurilor Sociale și Demografice (2009) – "Riscuri și inechități sociale în România", Raport sinteză www.presidency.ro/static/CPARSDR_raport_sinteza.doc
- Beenstock, Michael; Dickinson, Gerry și Khajuria, Sajay (1986) - "The Determination of Life Premiums: An International Cross-section Analysis", *Insurance: Mathematics and Economics* 5, pp. 261-270
- CEA (2006) - "The Contribution of the Insurance Sector to Economic Growth and Employment in the EU" www.cea.eu
- Lewis, Frank D (1989) - "Dependents and the Demand for Life Insurance," *American Economic Review*, 79, pp. 452-467
- Li, Donghui; Moshirian, Fariborz; Nguyen, Pascal; Wee, Timothy (2007). - "The Demand for Life Insurance in OECD Countries", [Journal of Risk & Insurance](http://www.elsevier.com/locate/jris), 74 (3), pp. 637-652(16)
- OECD, Directorate for Financial and Enterprise Affairs (2001) - "Developing Life Insurance in the Economies in Transition"
- Ward, Damian și Zurbruegg, Ralf (2000) - „Does Insurance promote Economic Growth: Evidence from OECD countries“, *The Journal of Risk and Insurance*, 67 (4), pp. 489-506
- Webb, Ian; Grace, Martin F și Skipper, Harold D (2002) - "The effect of Banking and Insurance on the Growth of Capital and Output", Center for Risk Management and Insurance, Working Paper 02
-

UNIUNEA NATIONALA A SOCIETATILOR DE ASIGURARE SI REASIGURARE DIN ROMANIA

Bd. Libertatii, nr. 12, Bl. 113, Sc. 3, Ap. 68, sector 4, cod postal 040129 Bucuresti
Tel: 317 78 31; Tel. / fax: 317 78 32; Hoffice@unsar.ro; www.unsar.ro

www.allianztiriac.ro

www.ardaf.ro

www.asirom.com.ro

www.asitokapital.ro

www.astrasiq.ro

www.aviva.ro

www.bcr.ro

www.bcrasiqviata.ro

www.carpaticaasiq.ro

www.certasiq.ro

www.clalromania.ro

www.ergo.ro

UNIUNEA NATIONALA A SOCIETATILOR DE ASIGURARE SI REASIGURARE DIN ROMANIA

Bd. Libertatii, nr. 12, Bl. 113, Sc. 3, Ap. 68, sector 4, cod postal 040129 Bucuresti

Tel: 317 78 31; Tel. / fax: 317 78 32; Hoffice@unsar.ro; www.unsar.ro

www.euroins.ro

www.eximbank.ro

www.groupama.ro

www.fata-asigurari.ro

www.garanta.ro

www.generali.ro

www.grawe.ro

www.ingasigurari.ro

www.eureko.ro

www.omniasig.ro

www.omniasiglife.ro

www.otpasigurari.ro

www.rai-ria.ro

www.uniqa.ro